

dit archivalische bronnenmateriaal dat de onderzoeker niet kan volstaan met het aanhalen van anekdotes. Pas bij een systematische en kritische beschouwing zal een niet al te vertekend beeld opgebouwd kunnen worden.

Vrijwel alle auteurs baseerden hun onderzoek op schriftelijke bronnen. Alleen de musicoloog C. Vellekoop ('Herdersmuziek') en de kunsthistoricus J.-Chr. Klamt ('Gewone mensen op grote pleinen') bestudeerden iconografisch materiaal. Jammer genoeg is er geen aandacht geschonken aan de materiële cultuur. In zijn slotartikel merkt Hugenholtz wel op dat de middeleeuwse archeologie een enorme vlucht heeft genomen. Ongetwijfeld kunnen allerlei 'stoffelijke resten' ons nog veel meer vertellen over het leven van de gewone mensen in de middeleeuwen dan er nu al te lezen valt in deze bundel. Het boek zou wellicht nog aantrekkelijker zijn geworden als een register was opgenomen en als een ander prentje was gezocht voor het omslag: dit welbekende winkelstraatje siert al tenminste twee in Nederland verschenen boeken over middeleeuwse stadsgeschiedenis.

Marjoke de Roos

E. Lavigne, e. a., ed., *Kroniek van de abdij van Sint-Truiden*, I, 628-1138 en II, 1138-1558. *Vertaling van de Gesta Abbatum Trudonensium* (Assen-Maastricht en Leeuwarden-Maastricht: Van Gorcum en Eisma, 1986 en 1988, v + 272 blz. en vi + 306 blz., f49,50 en f52,50, ISBN 90 232 2246 6 en 90 70052 62 8).

In de reeks vertalingen van belangwekkende Latijnse bronnen die op de Nederlanden en aangrenzende gebieden betrekking hebben is nu een vertaling verschenen van de *Gesta abbatum Trudonensium* onder de titel: *Kroniek van de abdij van Sint-Truiden*. Daarmee volgt de vertaler dus de titel die De Borman in 1877 aan de Latijnse editie meegaf (ik had liever gezien: 'Kroniek van de abten van Sint Truiden'). De editie sluit aan bij de uitgave van de Tielse kroniek van J. Kuys, A. de Leeuw, V. Paquay en R. van Schaik uit 1983, dat wil zeggen dat zij niet voorzien is van de Latijnse tekst. Over de voor- en nadelen van uitgave van een Nederlandse tekst zonder het Latijn er naast, zoals bij Alpertus van Metz (ed. H. van Rij, 1980) wel het geval is, is reeds het een en ander gezegd in de verschillende recensies op de Tielse kroniek in de vaktijdschriften. Ik acht me van de plicht ontslagen daar nog nader op in te gaan.

Het staat buiten discussie dat we met een hoogst interessante bron te maken hebben, niet alleen voor een beter inzicht in een lokale kloostergeschiedenis, maar ook voor de relaties van zo'n klooster met de buitenwereld. De zorg voor het materiële bezit van het klooster komt op iedere bladzijde om de hoek kijken. De schrijver, Rodulf, wordt niet moe de abten van wie hij het abbatiaat beschrijft, te beoordelen naar de mate waarin zij dit bezit hebben kunnen behouden, recupereren dan wel uitbreiden. Bovendien is het ook nog een boeiend relaas.

Men kan tevreden zijn met deze vertaling, zij loopt in grote lijnen goed en leest prettig, al is ze dan geschreven in een wat plechtstatig en ouderwets Nederlands. Er zijn bij zo'n gigantisch werk als deze vertaling altijd opmerkingen te maken. Ik noteerde zo het een en ander en geef enkele voorbeelden. Met anachronistische vertalingen als rentmeester in plaats van *villicus* (54, 107, 108, 111, enz.) en drost in plaats van *dapifer* (107) ben ik niet erg gelukkig. In de Latijnse tekst wordt een onderscheid gemaakt tussen *monasterium* en *claustrum*. De vertaler maakt van *monasterium* meestal *munster* en van *claustrum*: klooster (60, 62, 84, 93, 107, 112, enz.). Maar op pagina 86 wordt *monasterium* ook een klooster en op pagina 106 zelfs: kerk. Hoe zit het met beide termen? Ik ben geneigd *claustrum* te vertalen met het besloten gedeelte van het klooster (zie M. de Jong, 'Kloosterlingen en buitenstaanders. Grensoverschrijdingen in Ekkehard's Casus

Sancti Galli', *BMGN*, XCVIII (1983) 339-340, met de daar vermelde literatuur). *Mensafratrum* wordt op pagina 111 terecht vertaald als de mensa van de broeders, op pagina 103 echter met: het maal van de broeders. In het zeventiende hoofdstuk van boek 9 verschijnt *Gerardus Flaminius* op het toneel, niemand anders dan Gerardus Ramens, heer van Wassenberg en graaf van/in Teisterbant. In de Latijnse tekst wordt hij omschreven als *qui dicebatur et erat patriae comes* (ed. De Borman, 156). De vertaler maakt hier van: een volgeling van de bisschop. Ook al is dit laatste ongetwijfeld juist, het staat er mijns inziens niet. In de Index van eigennamen wordt hij opgenomen als: Gerard, graaf van Utrecht (264). Ook dat kan niet correct zijn. *Comes patriae* moet betekenen: graaf van het land, dat is het land waar Sint Truiden belangen had, namelijk de ontginningsgebieden bij Aalburg/Heusden. Graaf over dat gebied is Gerard Flamens, leenman van de kerk van Utrecht, die onder bescherming van de bisschop van Utrecht de tienden welke volgens Rodulf toebehoren aan Sint Truiden/Aalburg opeist als waren het novaaltienden (*hanc decimam quasi novam patrocínio Trajectensis episcopi sibi usurpaverat*). Zie hierover F. Gorissen, *Geldern und Kleve. Über die Entstehung der beiden niederrheinischen Territorien und ihre politischen Voraussetzungen* (Kleve, 1951) 25. Op pagina 170 is sprake van een grote hoeve en kerk te Elsloo; volgens noot 206 is de identificatie van Elte = Elsloo ontleend aan De Borman, pagina 237-238. Gysseling heeft in zijn *Toponymisch Woordenboek Elte* reeds als Elten bij Vroenhoven, in de nabijheid van Maastricht gelocaliseerd. Zo ben ik tenslotte automatisch beland bij de annotatie, die wel erg summier en als verklaring beslist onvoldoende is. Vanaf het begin is er sprake in de kroniek van de bisschoppen van Metz en van Luik; pas op pagina 55 wordt duidelijk dat Sint Truiden wel in het diocees Luik ligt, maar dat de bisschoppen van Metz de temporele macht over het klooster bezitten. Zulke punten moeten in een Inleiding worden uitgelegd. Ook de relatie tot andere bronnen, zoals Stepelinus' *Miracula Sancti Trudonis* (ca. 1050), tot de *Vita Trudonis* van Donatus van Metz (ca. 790) en de *Vita secunda* (ca. 1080) worden in de Inleiding niet aan de orde gesteld, terwijl Stepelinus en Donatus wel in de kroniek genoemd worden (op 251, noot 188, wordt de laatste bestempeld *ais Donato dracono*, bedoeld wordt uiteraard *diacono*). Dat alles is wellicht niet op rekening van de vertaler te zetten.

Eén punt bleef mij intrigeren. Op de titelpagina staat 'deel 1:628-1138'. Op pagina 174 vinden wij de noten van deel I, het werk van Rodulf en de continuator. Op pagina 246 volgen de noten van deel II (= de voortzetting van een veertiende-eeuwse anonymus). Deel II, de continuatie, valt weer in twee delen uiteen. De vermelding 'deel I' op de titelpagina moet dus betrekking hebben op het geheel, maar nergens vond ik in de Inleiding een verwijzing naar een apart deel II. Wat staat ons nog te wachten? Een vertaling van de *Gesta 1138-1180*? Ook die van 1180-1366?

Intussen is het tweede deel van deze kroniek in vertaling verschenen, omvattende de periodes 1138-1180, 1180-1366 en tenslotte een continuatie van Cruels en Moringus. Wat voor het eerste deel geldt, gaat ook hier weer op: onvoldoende inleiding op en uitleg bij de uitgegeven gedeelten. Het is toch vreemd in het 'Woord Vooraf' te moeten lezen dat de uitgevers zich bewust zijn van 'mogelijke verwarring deze indeling betreffende' en dat zij daarom de lezer aanraden 'in het eerste deel van de vertaling bladzijde 3 van de inleiding te herlezen'.

P. H. D. Leupen

W. Blockmans, *Een middeleeuwse vendetta: Gent 1300* (Houten: De Haan, 1987, 160 blz., f29,90, ISBN 90 269 4240 0).

De uitgever van dit boek over de bloedige vete tussen twee Gentse patriciërsfamilies rond 1300 kondigde het aan als een waar verhaal 'in de traditie van Barbara Tuchman en Emmanuel Le Roy